

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА»**

Факультет міжнародної економіки та менеджменту

Кафедра міжнародної торгівлі і маркетингу

Освітньо-професійна програма	Міжнародний бізнес
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Спеціалізація	Міжнародний бізнес

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Лізингові операції в міжнародному бізнесі»

здобувача: Швед Аріни Миколаївни

(підпис)

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент, Аністратенко Н.В.

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент Бурмака М.О.

(підпис)

Київ 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ.....	4
1.1 Сутність, види та класифікація міжнародного лізингу	4
1.2 Еволюція міжнародного лізингу	8
1.3 Ключові фактори розвитку лізингу як форми міжнародного бізнесу	13
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	19
2.1. Сучасні тенденції та особливості розвитку міжнародного лізингу.....	19
2.2. Аналіз динаміки міжнародного ринку лізингових послуг	23
2.3. Основні аспекти формування системи міжнародних лізингових відносин	30
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГУ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ БІЗНЕСІ.....	34
3.1. Стратегічні проблеми міжнародного та національного лізингу.....	34
3.2. Рекомендації щодо напрямків активізації лізингу в Україні з врахуванням зарубіжного досвіду	44
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52

ВСТУП

Актуальність теми. У світовій економіці лізинг посідає друге місце за обсягом інвестицій, після банківських кредитів. Як фінансова послуга, лізинг сьогодні є одним із факторів підвищення конкурентоспроможності підприємств, підвищення якості обслуговування, підвищення ефективності виробництва і тим самим зміцнення їх позицій на внутрішньому та світовому ринку. Крім того, зростання значення лізингового ринку зумовлено тим, що лізинг є альтернативою банківським кредитам та ефективним інструментом ефективного оновлення основних фондів і технологій підприємства в усіх сферах економічної діяльності.

Сьогодні лізинг як альтернативна форма банківського кредитування все частіше зустрічається не лише серед лізингодавців, а й серед фінансових установ, де послуги фінансового лізингу не є основним видом діяльності. Підприємці все більше акцентують увагу на перевагах лізингу порівняно з іншими джерелами фінансування.

Світовий ринок лізингу має важливе значення для розвитку, оскільки його становище дозволяє визначити переваги та недоліки лізингу порівняно з іншими методами фінансування, а також дослідити передумови, проблеми та перспективи ринку лізингових операцій на міжнародному та вітчизняному ринках.

Отже, ринок лізингу відіграє важливу роль у потоках капіталу, оновленні економіки та зростанні виробництва, посиленні конкуренції на ринку фінансових послуг. Після реформування та відкриття ринку лізингових послуг процес трансформації ринку лізингу є багатостороннім і чітким. Його високий динамізм вимагає всебічного огляду ринку лізингових операцій, що робить тему актуальною та потребує визначення тенденцій та напрямків ринку лізингових послуг в структурі світового фінансового ринку.

Теоретичні основи організації лізингових операцій на вітчизняному та міжнародному ринку досліджували такі вчені: С. Брус, Н. Внукова, В. Другова, Б. Луців, Т. Майорова, В. Марцин, В. Міщенко, Р. Саблук, Н. Слав'янська, Г. Холодний, Т. Хомуляк. Однак аспекти формування та розвитку ринку лізингових послуг як системи не отримали належного висвітлення в науковій літературі.

Метою роботи є визначення перспектив розвитку ринку лізингу в Україні та світі.

Відповідно до мети було визначено коло завдань:

- дослідити сутність, види та класифікація міжнародного лізингу;
- охарактеризувати еволюцію міжнародного лізингу;
- визначити ключові фактори розвитку лізингу як форми міжнародного бізнесу;
- визначити сучасні тенденції та особливості розвитку міжнародного лізингу;
- здійснити аналіз динаміки міжнародного ринку лізингових послуг;
- встановити основні аспекти формування системи міжнародних лізингових відносин
- визначити стратегічні проблеми міжнародного та національного лізингу;
- надати рекомендації щодо напрямків активізації лізингу в Україні з врахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження є ринок лізингу в Україні та світі.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти функціонування ринку лізингових послуг.

Основними методами дослідження стали аналіз, синтез, узагальнення, поєднання, табличний та графічні методи, статистичний.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ У МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

1.1 Сутність, види та класифікація міжнародного лізингу

В сучасній світовій практиці лізинг є одним із основних способів інвестування коштів в економіку. Розвиток лізингу особливо актуальний сьогодні, оскільки зношеність основних засобів підприємств досягла загрозливого значення, а залучення інвестицій на будь-якій іншій основі часто викликає певні труднощі.

Останніми роками набув розповсюдження міжнародний лізинг, який, як свідчить світова практика у сфері здійснення міжнародних лізингових операцій, досить позитивно впливає на внутрішнє законодавство держав.

Внутрішній лізинг та міжнародний лізинг – це види лізингу, що класифікуються на основі місць, де мешкають сторони договору лізингу. Лізинг – це угода між орендодавцем та орендарем; в якому орендодавець надає орендарю дозвіл використання його майна за періодичні орендні платежі.

Внутрішній лізинг – це коли всі сторони договору оренди, зокрема орендодавець, орендар та постачальник обладнання проживають або належать до однієї країни, що називається внутрішньою орендою.

Існує також фінансовий та оперативний лізинг:

- фінансова оренда передбачає, що лізингоодержувач має сплатити повну вартість майна протягом дії договору лізингу. Цей вид потребує великих капітальних вкладень;
- оперативна (операційна оренда) – ця передача предмета лізингу відбувається у строк, який менший за термін його амортизації.

У разі операційної оренди зобов'язання з технічного обслуговування, страхування та обслуговування лягають на лізингову компанію. Після закінчення терміну дії укладеного договору орендар зобов'язаний повернути предмет лізингу. Також йому надається можливість змінити його на інший об'єкт або стати власником.

Галузева структура лізингових операцій варіюється від регіону до регіону. Наприклад, у Європі широко використовується лізинг автомобілів, як для особистого користування, так виробничих цілей. За даними видання "Європейський лізинг", на автомобілі припадає до 50% всього обсягу покупок нерухомості на європейському ринку лізингових послуг. Інше посідає виробниче обладнання, лізинг судів, літаків, комп'ютерів тощо. Пріоритет автолізингу у Європі пояснюється лише тим, що автомобільні компанії змушені шукати способи реалізації своєї продукції через цей механізм як найефективніший.

Однак слід мати на увазі, що поняття «лізинг» на Заході включає як фінансову оренду, так і оперативну; а останнє насправді є звичайною орендою.

У сучасній практиці дедалі частіше використовується міжнародний лізинг – лізинг із лізинговими компаніями двох зарубіжних країн. до такого варіанту звертаються у випадках, коли, наприклад, у одній країні немає постачальників машин та обладнання.

Найчастіше потреба у міжнародному фінансовому лізингу виникає під час реалізації великомасштабних проектів. Використання форми міжнародного лізингу дає можливість як істотно заощадити кошти, а й привнести інновації у країну.

У міжнародному лізингу прийнято розрізняти такі форми:

- прямий іноземний лізинг - угода між суб'єктами різних країн;
- непрямі – орендодавець та орендар – юридичні особи однієї держави, а капітал орендодавця частково належить іноземним компаніям, або якщо

орендодавець обслуговує дочірню організацію іноземних транснаціональних корпорацій.

Отже, міжнародний лізинг відноситься до типу договору оренди, в якому одна або кілька сторін договору оренди проживають або мають місце проживання у різних країнах. Основна відмінність між внутрішньою орендою та міжнародною орендою полягає в тому, що остання схильна до двох видів ризиків: країнового ризику та валютного ризику. Країновий ризик відноситься до податкової та нормативно-правової бази, що переважає у відповідній країні, а валютний ризик означає ризик, пов'язаний із коливаннями обмінного курсу, оскільки платежі, як правило, номіновані у різних валютах.

Існує два типи міжнародної оренди: імпортна оренда та транскордонна оренда. При першому типі оренди і орендодавець, і орендар належать до тієї ж країні, але постачальник устаткування залишається у іншій країні. У разі транскордонної оренди і орендодавець, і орендар знаходяться у різних країнах, незалежно від того, де знаходиться постачальник обладнання.

Транскордонний лізинг – це договір оренди між орендодавцем та орендарем, що належать до двох різних країн. Він також відомий як міжнародна оренда, тому що орендодавець та орендар знаходяться в різних країнах.

Цілі транскордонного лізингу полягають у наступному:

- 1) зниження загальної вартості фінансування за рахунок використання податкового законодавства та коливань валютних курсів;
- 2) використання у своїх інтересах інших законів, що пов'язані з орендою;
- 3) для використання боргу без права регресу на фінансування значних витрат за обладнання;
- 4) надає 100% фінансування орендарю.

Передумовою транскордонного лізингу є високі податкові ставки у країнах-орендодавцях проти країн-орендарів.

Перевагами транскордонного лізингу є:

- 1) максимальна податкова вигода може бути отримана з допомогою зручного структурування оренди;
- 2) вигоди від податку розподіляються між орендодавцем та орендарем;
- 3) довгострокове фінансування за фіксованою ставкою, недоступне на внутрішньому ринку, може бути отримано на міжнародному рівні;

Основними учасниками транскордонної оренди є:

- 1) один або кілька пайових інвесторів;
- 2) автомобіль або інший об'єкт оренди;
- 3) кредитори.

Імпортний лізинг допомагає підприємствам подолати проблеми з грошовими потоками, які можуть виникнути через необхідність оплачувати товари одночасно при імпорті активів. У ньому бере участь спеціалізована компанія з фінансування активів, яка купує актив за кордону від імені підприємства, перш ніж здати його в оренду в обмін на регулярні орендні платежі.

Цей міжнародний механізм фінансування активів дозволяє бізнесу підтримувати сильний грошовий потік, вивільняючи при цьому оборотний капітал для інвестування у повсякденну діяльність та для фінансування зростання та розширення.

Основними перевагами імпортного лізингу є наступні:

- імпортний лізинг підтримує сильний грошовий потік бізнесу протягом усього процесу купівлі нових активів за кордоном, зберігаючи його оборотний капітал вільним для реінвестування;
- досвід, наданий компаніями з фінансування активів, гарантує, що підприємство отримає найкраще обладнання від закордонного постачальника;

- виплати з імпортного лізингу зазвичай здійснюються щомісяця за фіксованою ставкою, що допомагає керувати грошовими потоками;
- наприкінці періоду погашення бізнес повністю володітиме активом.

Отже, імпортний лізинг є ідеальним рішенням фінансування для компаній, які регулярно імпортують продукцію, оскільки компанія з фінансування активів перебирає ризики, пов'язані з транскордонними угодами.

Таким чином, міжнародний лізинг відноситься до типу договору оренди, в якому одна або кілька сторін договору оренди проживають або мають місце проживання у різних країнах. Основна відмінність між внутрішньою орендою та міжнародною орендою полягає в тому, що остання схильна до двох видів ризиків: країнового ризику та валютного ризику. Крайновий ризик відноситься до податкової та нормативно-правової бази, що переважає у відповідній країні, а валютний ризик означає ризик, пов'язаний із коливаннями обмінного курсу, оскільки платежі, як правило, номіновані у різних валютах.

1.2 Еволюція міжнародного лізингу

Історія лізингу починається з 200 р. е., коли шумери здавали товари у найм. Римляни розробили повний закон про оренду рухомого та нерухомого майна. Проте сучасне поняття лізингу вперше з'явилося 1877 року, коли телефонна компанія Белл почала здавати у найм телефони США. У 1832 році Коттрелл і Леонард здали в оренду академічні кепки та капюшони.

Згодом, протягом 1930-х років, залізнична галузь використовувала лізинг для потреб рухомого складу. У повоєнний період American Air Lines здавала у найм свої реактивні двигуни для більшості нових літаків. Ця подія

викликала стрімку популярність оренди та призвела до зростання лізингової галузі і фактично розпочала перший етап розвитку міжнародного лізингу.

1954 рік повною мірою можна вважати роком народження міжнародного лізингу в його сучасному розумінні, коли оренда набула нової межі, що визначила повсюдне поширення цього фінансового інструменту в розвинених країнах. Орендарі отримали можливість використання прискореної амортизації об'єкта оренди для якнайшвидшого перенесення вартості основних фондів на вироблену продукцію. Це було особливо актуально у повоєнний період прискореного розвитку, оскільки дозволяло знизити вартість фінансової оренди та скоротити терміни відновлення виробничих фондів. Можливість використання прискореної амортизації лягла основою створення лізингу так як стала його характерною рисою щодо оренди, і навіть підвищила привабливість лізингу проти іншими фінансовими інструментами.

Перша спеціалізована лізингова компанія була відкрита в США та отримала назву United State Leasing Corporation, яка і досі є одним із найбільших лізингодавців у Північній Америці під ім'ям United States Leasing International. Відкриття цієї компанії свідчило про новий етап розвитку лізингу - виділення його в окремий вид бізнесу. Специфіка компанії була в її незалежності, тобто вона не контролювалася ні виробниками устаткування, ні фінансовими групами, ні банками. Однак, при порівняно невеликому обсязі власного капіталу, компанія надавали лізингові послуги вартістю, яка набагато перевершує власні активи.

Великим стимулом у розвиток лізингу протягом багатьох років був розподіл великих податкових надходжень, вигод між орендодавцями та орендарями, що були створені за рахунок прискореної амортизації та списання інвестиційного податку. Орендарі з низьким чи негативним оподаткуванням не зможуть користуватись усіма податковими пільгами за рахунок володіння активами. Однак орендодавці з високими податковими

ставками часто одержують частину податкових пільг за рахунок конкурентоспроможних цін на оренду.

З метою розвитку лізингу в США в 1981 році Конгрес ухвалив Закон про податок на відновлення економіки (ERTA), який значно збільшив податкові пільги за рахунок системи прискореного відшкодування витрат (ACRS) за рахунок скорочення періоду відшкодування інвестиційного податкового кредиту (ITC). Крім того, ERTA запровадила лізинг у безпечній гавані, що лібералізував положення лізингу, скасувавши суворі стандарти мотивації отримання прибутку. При оренді безпечної гавані орендодавці та орендарі можуть брати участь у угоді, мотивованій виключно передачею податкових пільг. Відповідно до чинного законодавства, це було незаконно.

З 1981 р. кожен великий закон про податки включав положення, які скасовують деякі податкові пільги, створювані лізингом. Закон про податкову справедливість та фінансову відповідальність 1982 року (TEFRA) скасував правила «безпечної гавані» ERTA та встановив правила «фінансової оренди», згідно з якими оренда повинна мати суттєву економічну мету, відмінну від передачі податкових пільг. Закон про скорочення дефіциту (DRA) 1984 р. вніс додаткові зміни до деяких податкових правил, змінивши ITC та зменшивши частину амортизації, що нараховується на майно, що здається в оренду звільненим від податків підприємствам.

Нарешті, Закон про податкову реформу 1986 р. вплинув на лізинг устаткування, оскільки закон скасував інвестиційний податковий кредит, змінив амортизаційні відрахування, знизив ставки корпоративного податку та збільшив мінімальний корпоративний податок. Все це призвело до суттєвого зростання лізингу в США.

На європейському ринку перші лізингові компанії з'явилися у 1950-60-х рр. На початковому етапі лізингодавці зустрілися не лише з проблемами відсутності законодавчо закріпленого поняття лізингу, а й із низкою важкозмінних уявлень європейців про власність. Оренда майна на умовах

терміновості, платності та повернення перше десятиліття відлякувало потенційних лізингоодержувачів. Лише у 1970-х роках після закріплення у законодавстві європейських країн лізингу як самостійного інституту, його значення у галузі інвестицій та фінансування різко зросло.

Таким чином, у Європі (втім, як і в Азії) початок розвитку лізингового бізнесу відноситься лише до кінця 1950-х років. Наприклад, у Франції перша компанія з лізингу була створена у 1957 р. Діяльність цієї компанії (Serafites) була пов'язана з лізингом промислового обладнання. У Німеччині перша компанія була створена 1962 р., Італії – 1963 р., у Японії – 1963 р. (Japan Leasing Corporation). У Великій Британії перша лізингова компанія була створена у вигляді спільного підприємства. Вона була заснована компаніями Mercantile Credit і US Leasing 1960 р., проте серйозний розвиток лізинг країни отримав лише після запровадження податкових пільг, тобто в 1970 році. Незважаючи на те, що перші лізингові компанії з'явилися в Німеччині в 1960-х рр., найпоширенішими були угоди з прямого фінансового лізингу. З огляду на високі ціни послуги лізингу підприємства-посередники в угодах лізингу брали участь, і це угоди були двосторонніми (між лізингоодержувачем і лізингодавцем). Паралельно лізинг розвивався і Франції, але переважно це були угоди з рухомим майном. Закон про лізинг, прийнятий лише 1966 р., передбачав сплату податків: на поступку права вимоги устаткування при його перепродажі орендарю (даний податок обчислювався вартості устаткування на даний момент поступки); на поступку права третім особам; на додану вартість, тобто різницю між балансовою вартістю та ціною поступки.

Аналізуючи особливості розвитку лізингу в країнах Західної Європи та США на другому та третьому етапі, важливою економічною передумовою поглибленого розвитку лізингових процесів стала серйозна нестача ліквідних коштів у промислових підприємств. Цією ситуацією користувалися багато комерційних банків, які організували власні служби з лізингових операціях.

По суті, це була форма кредитування, оскільки за законом комерційні банки були наділені правом надавати кредит одному позичальнику у розмірі, що не перевищує 10% свого статутного капіталу. Оскільки це обмеження на лізингові операції не поширювалося, ця обставина і визначила превалювання фінансового лізингу у Франції та США, на відміну від Німеччини, де більшість операцій проводилося через посередників (тобто мав місце непрямий лізинг).

Четвертий етап розвитку лізингу позначився скороченням податкових пільг стосовно експортного лізингу, результатом чого стало зниження обсягів поставок з лізингу, устаткування, автоматики та судів. Лізингові платежі змушені були прийняти гнучкі форми, збільшився інтерес лізингових компаній до лізингу найефективніших і найдорожчих засобів техніки. Також дещо перерозподілилися сфери використання лізингу: зросла його питома вага у сфері послуг за рахунок зниження у будівництві, промисловому виробництві та торгівлі. Зріс стимул запровадження досягнення НТП, оскільки податкові пільги з інвестицій в інновації збереглися. У лізингові договори стало включатися супровід устаткування, що передається лізингоодержувачу, що набагато знижувало витрати.

На сучасному етапі характер розвитку міжнародного лізингу став визначатися двома основними тенденціями – глобалізацією і посиленням міжнародної конкуренції у фінансовій сфері. Загострення конкуренції відбувається і всередині самої лізингової промисловості, яка веде до того, що лізингодавці починають шукати нові конкурентні переваги. Це проявляється у диференціюванні об'єктів лізингу через їх вартість, наданні додаткових послуг, консолідації компаній з метою пошуку нових ніш та створення нових лізингових пропозицій.

На сьогодні міжнародний лізинг є високоприбутковим видом діяльності, здатним позитивно позначитися на добробуті підприємств та економіки загалом, але цього необхідно вдосконалення законодавчої бази

лізингу як виду діяльності. Яким буде лізинг через кілька років, визначити складно, це залежатиме від таланту спеціалістів, які займаються розвитком лізингу і від того, що, незважаючи на всі труднощі, лізинг продовжує розвиватися, тому всі існуючі проблеми наразі буде подолано з часом.

Серед найважливіших тенденцій на ринку – диверсифікація джерел фінансування, оптимізація управління ризиками та бізнес-процесів, розширення присутності лізингових компаній в країнах світу. Диверсифікація джерел фінансування змушує лізингові компанії активніше підвищувати свою кредитоспроможність та підтверджувати свій високий рівень рейтингів. Зростання ринку багато в чому було обумовлено надлишковою ліквідністю банків та необхідністю розміщення ними вільних коштів. Це означає, що збільшилося кредитування інвестиційних проектів, зокрема лізинг, що є досить надійним варіантом інвестування. По-друге, значно підвищилася поінформованість потенційних клієнтів про лізинг. Багато компаній оцінили переваги лізингу як зручного та вигідного фінансового інструменту, кількість заявок у лізингові компанії зростає у геометричній прогресії.

До кінця 2025 року ринок має реальний шанс зрости в 5-7 разів за умови вирішення податкових та юридичних проблем на рівні країн світу, що заважають повноцінному розвитку міжнародного ринку. Насамперед, це проблема відшкодування ПДВ, визначення викупної вартості майна, вивчення необхідних правових та податкових аспектів, пов'язаних з орендою та орендою нерухомого майна, визнання оперативного лізингу інвестиційним інструментом.

1.3 Ключові фактори розвитку лізингу як форми міжнародного бізнесу

На економіку кожної країни процеси розвитку міжнародного лізингу по-різному впливають: одні не справляються з конкуренцією, інші відкривають нові ринки. Міжнародні відносини, безумовно, мають на увазі рух матеріальних та фінансових потоків, який останніми роками все частіше набуває форми лізингових відносин.

Прихід іноземних гігантів – це не лише перестановка лідерів лізингового ринку, а й початок принципово нового етапу у розвитку міжнародного лізингового ринку. Справа в тому, що досі лізингові компанії працювали здебільшого «під банки». Залучаючи ресурси від банків, вони обслуговували певні сегменти ринку, з низки причин, складних для самих банків. При видачі кредиту банки нерідко оцінювали не лізингову організацію як позичальника, а кінцевого лізингоодержувача. Це ставить лізингову компанію у невігідне становище агентів у банках.

Проте останні роки поступово почала формуватися нова парадигма лізингового бізнесу. Провідні лізингові компанії вже досягли обсягів бізнесу, що дозволяють вийти з підпорядкованого становища від банків і конкурувати на рівних. Розмір власного капіталу в цьому плані має вирішальне значення, оскільки він є основним орієнтиром для інвесторів. За цим показником багато лізингових компаній не поступаються банкам.

Загалом понад 20% інвестицій у виробничі фонди нині здійснюються з допомогою лізингу у Європі. При цьому до 80% лізингового бізнесу у Західній Європі припадає на Велику Британію, Німеччину, Італію та Францію. Перехід до ринкового розвитку в Угорщині, Чехії, Словаччині та інших країнах Східної Європи та СНД відкрив нові можливості для лізингового бізнесу.

Міжнародний лізинг швидко розвивається не тільки в розвинених країнах, але й в країнах, що розвиваються, а також в країнах з перехідною економікою. Загальними рисами сучасного розвитку лізингу в світі є:

- щорічне зростання світового обсягу міжнародних лізингових операцій;

- лідируючі позиції обчислювальної техніки серед інших лізингованих товарів;
- збільшення й лізингових угодах товарів сервісної групи;
- існування безперечних країн-лідерів по обсягу лізингових операцій в кожному регіоні світу;
- існування регіональних особливостей розвитку міжнародного лізингу.

В цілому доцільно виділити дві групи чинників, які вплинули в розвитку міжнародного лізингу на сучасному етапі: об'єктивні і суб'єктивні. Об'єктивні чинники нерозривно пов'язані особливостями розвитку науково-технічного прогресу і процесів глобалізації, суб'єктивні визначаються соціально-економічною політикою, що проводиться державою, а також ступенем лояльності населення країни до фінансових зобов'язань та системою їх регулювання в цілому та в кожній країні зокрема.

До факторів розвитку міжнародного лізингу відносять:

- скорочення обсягу ліквідних коштів,
- загострення конкуренції,
- сприяння розвитку лізингових операцій з боку держави і фінансового світу тощо.

Проаналізуємо дані фактори більш детально.

Скорочення обсягу ліквідних коштів. Не секрет, що для багатьох підприємств характерними є невеликі обсяги наявного грошового капіталу та активів як в силу галузевих факторів, так і через погіршення фінансового стану. Лізинг стає в нагоді в такій ситуації, адже дозволяє відійти від великих одноразових витрат.

Загострення конкуренції, що вимагає оптимізації інвестицій, що спричинено наступними факторами:

- зменшення прибутків підприємств. Лізинг дозволяє значно зменшити витрати із обслуговування обладнання, амортизацією тощо;

- сприяння розвитку лізингових операцій з боку держави і фінансового світу в цілому, з метою стимулювання економічного зростання, зростання інвестицій.

Ці фактори безпосередньо впливають на особливості розвитку лізингу та поширення лізингових відносин на сучасному етапі.

Варто зазначити також на надзвичайне значення лізингових операцій для міжнародних економічних відносин:

- полегшується доступ до високих технологій;
- оперативно замінюється старе обладнання на нове;
- зекономлені кошти спрямовуються на інші цілі;
- відбувається оптимальний розвиток світової економіки.

Останніми роками міжнародний лізинг став одним з основних джерел накопичення капіталу в країнах. Рішення компанії про оренду або купівлю обладнання є складним і включає податкове законодавство, принципи бухгалтерського обліку, вплив на структуру боргу, варіанти фінансування, кредитні лінії та інші важливі фактори. Ця активність у сфері лізингу, що зростає, призвела до того, що банки стали все більш активно брати участь у цьому бізнесі. Деякі з лідерів галузі включають Security Pacific National Bank, Citibank, Bank of America, Chemical Bank та Chase Manhattan Bank. Більшість того, що вони та інші орендують в даний час, включає літаки, автомобілі, електроніку, важкі транспортні засоби, комп'ютери, а також офісне, виробниче та будівельне обладнання.

Лізинг став популярним у всьому світі завдяки перевагам, які пропонують сторонам угоди. Розглянемо основні з них. З точки зору орендаря (орендаря), ці переваги є такими:

- нове, дороге обладнання, високі технології можна використовувати без великих одноразових витрат, оскільки при оренді виробничого обладнання його можна переобладнати без попереднього викупу, тобто

налагодити виробництво з обмеженими фінансовими витратами (а міжнародний лізинг - валютою);

– лізинг передбачає 100% позику і, як правило, не вимагає негайної виплати, при терміновому кредиті підприємство має сплатити частину вартості покупки за власний рахунок;

– лізинг також дозволяє випробувати машини та обладнання перед покупкою, а орендувати обладнання для сезонних виробництв тільки тоді, коли воно фактично працює;

– лізинг дає можливість компаніям запобігти витратам, пов'язаним із застарілим обладнанням, і сприяти використанню сучасних лізингових засобів, підвищуючи тим самим конкурентоспроможність лізингоодержувачів;

– лізингові платежі повністю належать до вартості продукції (робіт, послуг), виробленої орендарем, з відповідним зменшенням оподаткованого доходу;

– майно за договором оренди не включається на баланс лізингоодержувача, не додається до його активів, звільняється від оподаткування податком на майно, його вартість не включається до балансу кредитної заборгованості. Це покращує фінансові показники лізингоодержувача, дозволяючи йому залучати додаткові кредитні ресурси (тому сучасну оренду часто відносять до «позабалансового фінансування»);

– у багатьох країнах лізингові операції мають передбачені законодавством податкові пільги (наприклад, прискорена амортизація може значно зменшити оподатковуваний прибуток і термін дії договору оренди);

– порядок здійснення лізингових платежів гнучкіший, ніж за кредитними угодами (лізингоодержувач може розрахувати надходження своїх доходів і разом із лізингодавцем розробити зручну схему платежів; платежі можуть бути щомісячними, щоквартальними і т.п.; сума платежів може бути постійною або ковзкою; при її визначенні може бути врахована

сезонність використання предмета лізингу; платежі можуть здійснюватися із виручки від реалізації продукції, що вироблена на отриманому в лізинг обладнанні); при використанні компенсаційного лізингу лізингоодержувач здійснює платежі в товарній формі, використовуючи продукцію, що вироблена на лізингованому обладнанні;

- лізинг на відміну від кредиту дає змогу створити надійніші умови господарювання;

- підвищується ліквідність підприємств-лізингоодержувачів, тобто покращується такий важливий для ринкової економіки показник, як здатність своєчасно сплатити майбутні борги;

- перевагою лізингу є також можливість придбання лізингоодержувачем устаткування за залишковою вартістю після завершення лізингової угоди;

- при укладанні лізингової угоди орендар може розраховувати на отримання від лізингодавця додаткових інформаційних, консультативних і юридичних послуг;

- міжнародний валютний фонд не враховує суму лізингових угод у підрахунку національної заборгованості, тобто є можливість перевищити фактичні ліміти кредитної заборгованості, встановлені Фондом для окремих країн (при застосуванні імпортного лізингу).

У ринкових умовах лізинг дозволяє вижити малому, середньому та великому бізнесу. Лізинг корисний для виробників, оскільки підтримує тісні відносини між виробниками пристроїв і споживачами. Вся інформація про дефекти використовуваного обладнання надсилається виробнику, який усуває їх, підвищує конкурентоспроможність своєї продукції та розширює маркетингові можливості. Продаючи товар в лізинг, виробник вирішує проблему збору інформації, тим самим зміцнюючи своє фінансове становище та позиції на ринку.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІЗИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

2.1. Сучасні тенденції та особливості розвитку міжнародного лізингу

Пандемія вплинула на ринок міжнародного лізингу, викликавши скорочення споживчого трафіку багатьох підприємств, закриття на невизначений термін через карантинних заходів та інші директиви уряду. Загальнонаціональні блокування призвели до закриття виробничих та інших промислових підприємств, що вплинуло на попит на орендоване обладнання та машини. Попит на капітальне обладнання, транспортні засоби та інше сповільнився через пандемію, викликану скороченням грошових потоків для фінансування будь-яких прямих закупівель обладнання. Це серед інших заходів з боку банків вплинуло на зростання лізингової галузі.

Пандемія принесла несподіваний позитивний вплив на ринку лізингу для кількох країн, хоча проблеми того періоду позначилися на галузі загалом. Небагато країн повідомили про позитивне зростання, таких як Індія (+9,68%), Колумбія (+87%), Греція (+15%) та Китай (+11,94%). Азіатський регіон загалом зберіг помірний рівень зростання до 2022 року, досягнувши +3,9% частки ринку порівняно з попереднім роком, тоді як інші регіони не показали таких самих результатів.

Наслідки пандемії відчули більшість світових ринків. На деяких із найбільших ринків у 2020 році спостерігалось негативне зростання, включаючи Велику Британію (-19,65%), Австралію (-11,76%) та Японію (-14,20%). У США спостерігалось зростання на -7%, тоді як регіон Північної Америки за рік втратив 1,9% частки світового ринку.

Світовий ринок лізингу сильно фрагментований, у ньому діє велика кількість регіональних гравців. У 2021 році на першу десятку гравців ринку припало 7,99% всього ринку. Основними гравцями були німецька компанія Volkswagen leasing GmbH, американські підприємства Enterprise Holdings Inc, Daimler та американська United Rentals Inc.

Орендодавці нефінансових нематеріальних активів є найбільшим сегментом ринку лізингу на кшталт, частку якого припадає 36,6% всього ринку в 2021 році. Швидка індустріалізація у всьому світі є одним із ключових факторів зростання ринку. Понад те, широке використання послуг лізингу корпоративних активів малими і середніми підприємствами (МСП) придбання ІТ-обладнання дає імпульс зростанню ринку. Споживчі переваги також швидко зміщуються у бік нового та передового комерційного обладнання для ведення бізнесу. У зв'язку з цим, оскільки коронавірус (COVID-19) продовжує поширюватися по всьому світу, організації все частіше вважають за краще орендувати обладнання, а не купувати його, щоб знизити бізнес-ризик та мінімізувати збитки.

Крім того, запуск 360-градусних послуг з лізингу та оренди основних та мобільних засобів є ще одним фактором, що стимулює зростання. Ці інноваційні платформи об'єднують рішення для ефективного управління запасами, операціями з парком, гарантією, дозволами та відповідністю вимогам обладнання. Очікується, що інші фактори, у тому числі доступність послуг лізингу активів за економічними процентними ставками, поряд із проведенням сприятливої державної політики, сприятимуть зростанню ринку.

Багато підрядників, будівельні компанії і різні галузі вивчають варіанти оренди замість покупки нової техніки через вплив Covid-19 на економічну діяльність компаній, що підвищило зацікавленість компаній у скороченні витрат і супроводжується зростанням лізингових операцій серед невеликих компаній.

Основними видами лізингу є лізинг автотехніки, пунктів прокату товарів народного споживання та загального призначення, лізинг техніки та лізинг нефінансових нематеріальних активів.

Індустрія лізингу автомобільного обладнання включає підприємства, які орендують транспортні засоби без водіїв, такі як легкові автомобілі, тягачі, вантажні причепа, автобуси, напівпричепа, вантажівки, автомобілі для відпочинку (RV) та пасажирські фургони. Різні режими включають в себе онлайн, офлайн і включають різні типи оренди, такі як безстрокова оренда, оренда з правом викупу, оренда субвентири та інші.

Поява стартапів як великих клієнтів постачальників лізингових послуг стимулюватиме ринок. Керуючись економічною ефективністю та необхідністю купувати передове обладнання, вартість якого часто висока, стартапи почали брати своє обладнання в оренду чи лізинг. Очікується, що збільшення числа стартапів також вплине на ринок лізингових послуг.

Технології Інтернету речей широко використовуються компаніями з прокату та лізингу автомобілів для обслуговування та керування автопарками. Інтернет речей – це мережа підключених до Інтернету об'єктів або пристроїв, які здатні збирати дані та обмінюватися ними за допомогою вбудованих датчиків.

За даними ABI Research, американської технологічної компанії, у 2020 році по всьому світу було продано в лізинг із технологію IoT 30 мільйонів нових автомобілів через Інтернет, що становить близько 41% всіх продажів нових автомобілів. Крім того, в 2021 році було відвантажено близько 94 мільйонів автомобілів, підключених до Інтернету речей, що становило понад 80% відвантажених автомобілів. Використовуючи технологію IoT, компанії з лізингу автомобілів можуть отримувати доступ до одометра та діагностичних кодів несправностей (DTC) у режимі реального часу, що полегшує технічне обслуговування автопарку.

Ця технологія також використовується компаніями з оренди автомобілів для перевірки інформації про рівень палива в пункті повернення автомобіля, що позбавляє персонал необхідності перевіряти рівень палива вручну. Крім того, рішення з віртуальними ключами для замикання та відмикання дверей допомагають уникнути керування великою кількістю фізичних ключів. Наприклад, фірма з оренди автомобілів Hertz впроваджує технологію IoT для надання послуг з оренди автомобілів без ключа та управління своїм парком для зниження витрат.

Окрім того, зростання впровадження новітнього програмного забезпечення розширює можливості та темпи зростання ринку лізингових послуг. Так, Британські постачальники програмного забезпечення для лізингу автомобілів Vynx та Drive Software Solutions розробили модуль, спеціально призначений для завантаження придбаних портфелів контрактів. Наприклад, програмне забезпечення може робити таке:

- Зразок комерційної пропозиції формується з використанням заданих системних параметрів та параметрів, специфічних для клієнта при завантаженні контрактів.
- Система також відтворює щомісячну орендну плату, яка узгоджується з вихідною системою, щоб гарантувати, що значення виставлення рахунків відповідають старій системі.
- Навантажувальні пристрої автоматично формують графіки амортизації, графік технічного обслуговування та бюджет.
- Статуси критичних договорів надаються завантаженому договору. З іншого боку, можна завантажити історичні зміни, пов'язані з перерахунком контрактів.

Результатом повного завантаження контракту має бути прийнята пропозиція, завершений процес придбання та постачання, а також активний контракт, оновлений до дати завантаження. Цей функціонал корисний як при злитті та поглинання лізингових компаній, так і при проведенні тендерів

лізингоодержувачами. Коли орендарі шукають нового орендодавця або керуючого автопарком, функція завантаження може скоротити час виведення переданого портфеля на ринок. Нарешті, на початковому етапі реалізації функція може прискорити та контролювати міграцію історичних даних.

2.2. Аналіз динаміки міжнародного ринку лізингових послуг

Ринок лізингу досяг майже 1185,2 млрд доларів у 2020 році, збільшившись із сукупним річним темпом зростання (CAGR) на 1,8% з 2015 року. Очікується, що ринок зросте з 1 185,2 млрд. доларів у 2020 році до 1 836,7 млрд. доларів у 2025 році зі швидкістю 9,2%. Також прогнозується, що ринок зростатиме із середньорічним темпом зростання 6,7% з 2025 року і досягне 2536,9 млрд доларів у 2030 році.

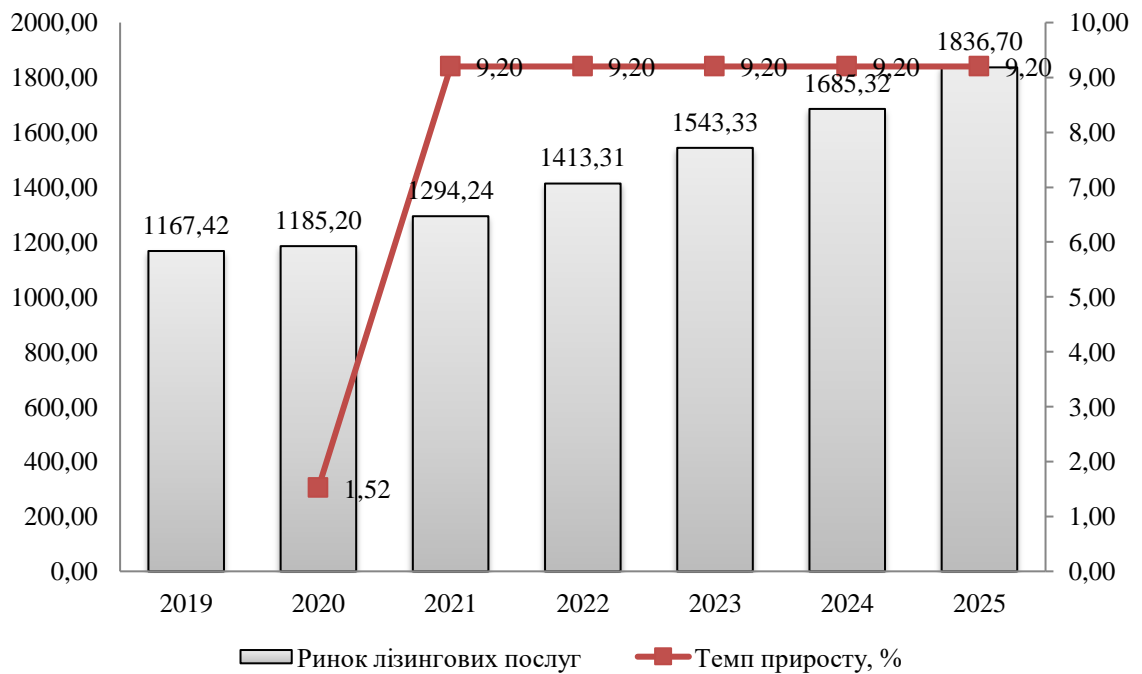

Рисунок 2.1 – Динаміка та прогноз розвитку світового ринку лізингових послуг в 2019-2025 рр.

Зростання в досліджений період було обумовлено сильним зростанням ринків, що розвиваються, попитом з боку аерокосмічної та оборонної

промисловості, підвищенням поінформованості споживачів, зростанням ринку уживаних автомобілів, зростанням активності в житловому будівництві та збільшенням проникнення Інтернету.

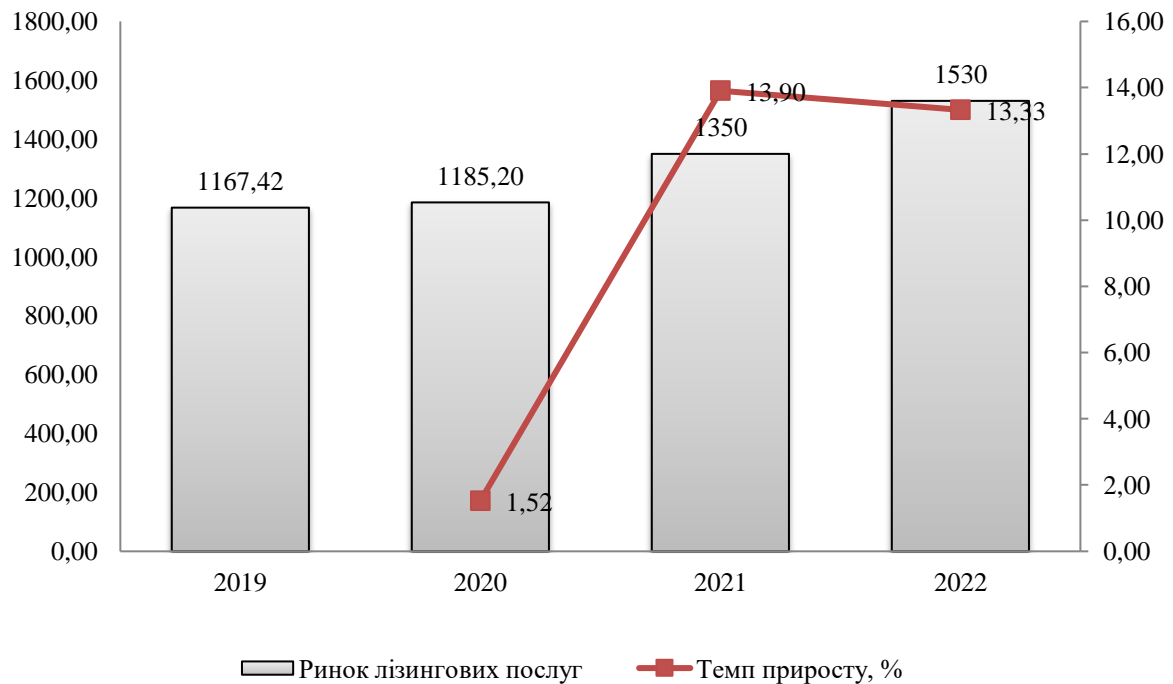

Рисунок 2.2 – Динаміка та прогноз розвитку світового ринку лізингових послуг в 2019-2022 рр.

За іншим прогнозом, світовий ринок лізингу зросте з 1,35 трлн доларів США (1 трлн фунтів стерлінгів) у 2021 році до 1,53 трлн доларів США (1,13 трлн фунтів стерлінгів) у 2022 році за середньорічного темпу зростання (CAGR) 1 9%. Це зростання в основному пов'язане з тим, що компанії перебудовують свою діяльність та відновлюються після впливу Covid-19, що раніше призвело до обмежувальних заходів щодо стримування, включаючи соціальне дистанціювання, віддалену роботу та закриття комерційної діяльності, що призвело до операційних проблем. Також очікується, що ринок лізингу досягне 2,4 трлн дол. (1,77 трлн фунтів стерлінгів) у 2026 році за середньорічного темпу зростання в 12%. Очікується, що ринок лізингу

автомобільної техніки буде найшвидшим сегментом, середньорічний темп зростання якого складе 14,7% у період з 2021 по 2026 рік.

Світовий ринок лізингу літаків досягне 247,41 млрд. доларів США в 2026 році, а середньорічний темп зростання складе 7,8% у період із 2022 по 2026 рік. Зростанню світового ринку лізингу повітряних суден сприятимуть такі чинники, як зростання пасажирських авіаперевезень, ширше використання вантажних авіаперевезень, зростання світового валового внутрішнього продукту, збільшення частки лізингових літаків, попит на лізинг літаків і сприятлива ліквідність і гнучкість. Проте очікується, що зростання ринку стримуватиметься непередбаченими обставинами, затримками з постачанням літаків та несприятливими державними нормами та податковою політикою.

У майбутньому зростанню сприятимуть зростання населення та урбанізація, зростаюча популярність електромобілів, поява стартапів, галузь охорони здоров'я, що росте, збільшення витрат на інфраструктуру та розвиток мегаінфраструктурних проєктів. Фактори, які можуть перешкоджати зростанню ринку лізингу в майбутньому, включають зростаючу популярність послуг таксі на вимогу, скорочення вільної торгівлі та нестачу кваліфікованої робочої сили.

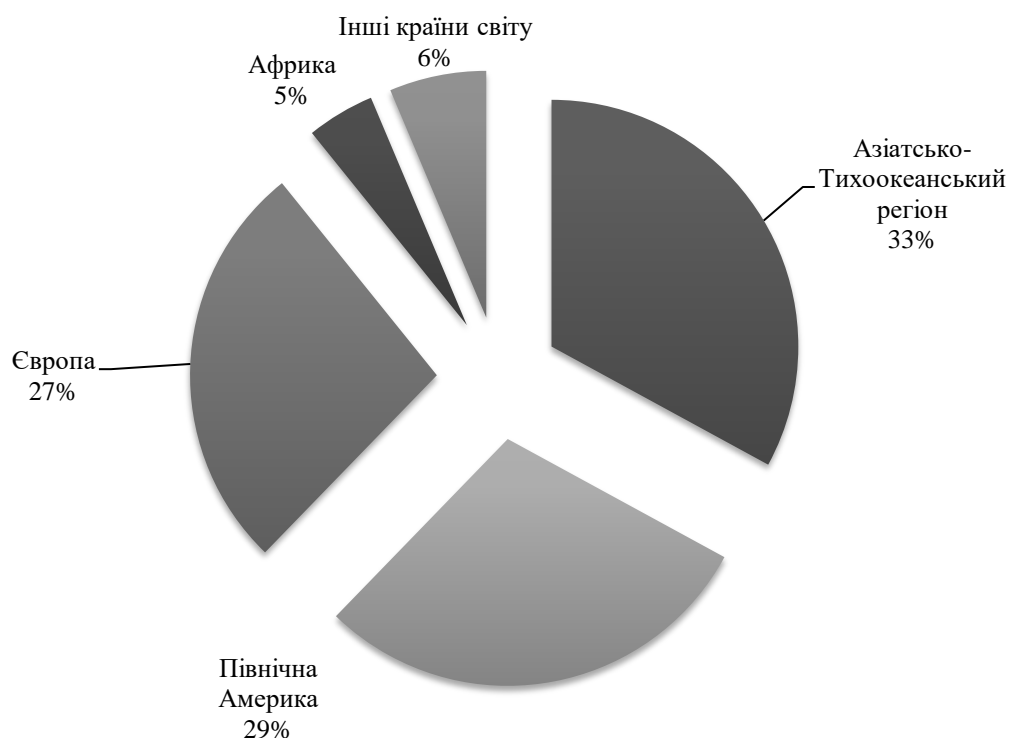

Рисунок 2.3 – Географічний поділ світового ринку лізингових послуг в 2020 році, %

Найбільшим регіоном на ринку лізингу був Азіатсько-Тихоокеанський регіон, на який у 2020 році припадало 36,3% загального обсягу. За ним слідувала Північна Америка, а потім і інші регіони. У майбутньому найшвидшими регіонами на ринку лізингу будуть Африка і Близький Схід, де середньорічне зростання становитиме 13,3% і 12,7% відповідно. За ними підуть Південна Америка та Східна Європа, де очікується, що середні темпи зростання ринків становитимуть 12,6% та 10,6% відповідно.

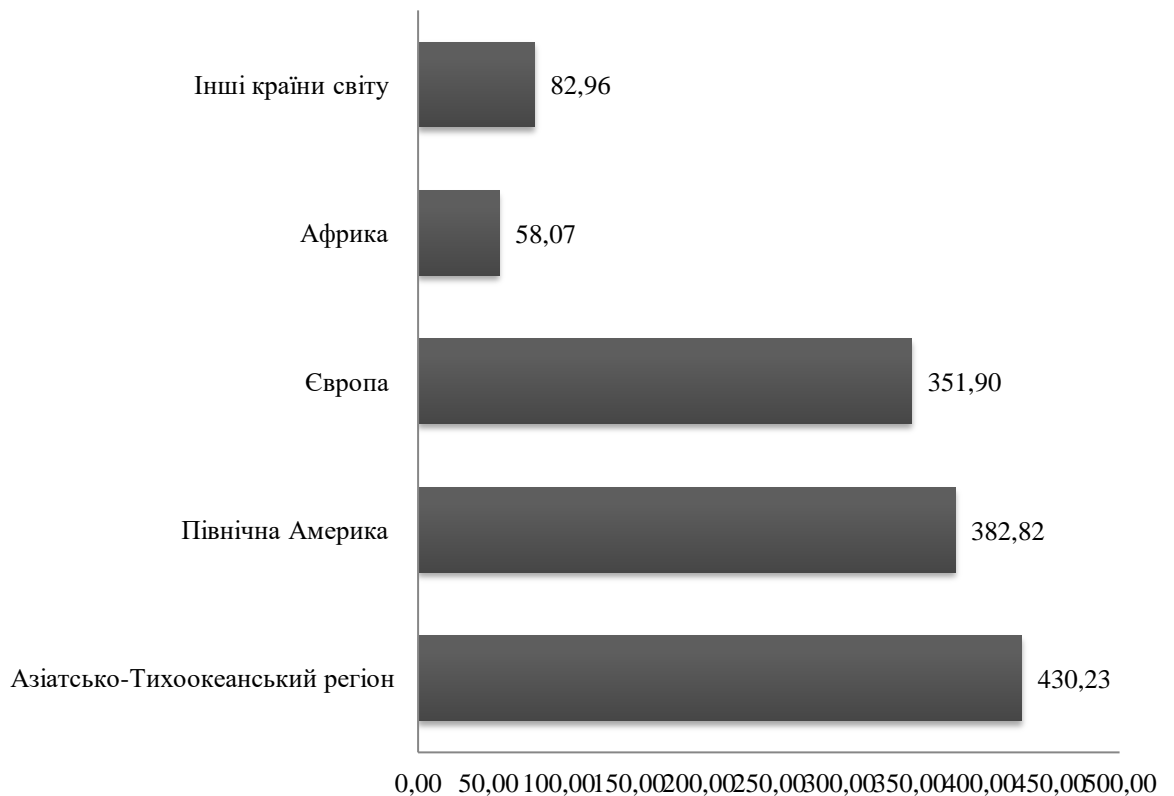

Рисунок 2.4 – Географічний поділ світового ринку лізингових послуг в 2020 році, млрд дол.

Загальний обсяг нових лізингових операцій у Європі досяг 351,9 млрд євро у 2020 році, скоротившись на 14,2% порівняно з 2019 роком. Незважаючи на те, що непогашений портфель загалом залишався відносно стабільним.

Результати на більшості національних лізингових ринків у Європі погіршилися: приблизно у трьох чвертях країн у 2020 році було зафіксовано двозначне зниження, порівняно з попереднім роком.

Європейський лізинговий ринок зазнав спаду з усіх основних категорій активів. Скорочення автомобільного сектора вплинуло на загальний бізнес у 2020 році: нові обсяги лізингу легкових автомобілів знизилися на 14,1%, а комерційного транспорту - на 16,2%. Інші ключові сегменти активів, такі як машини та промислове обладнання, а також комп'ютери та бізнес-машини, також зменшилися, скоротившись на 7,9% та

9,7% відповідно. У 2020 році нові обсяги оренди нерухомості скоротилися на 23,2% і досягли 11,9 млрд. євро.

Загальні обсяги лізингу у першій половині 2021 року становили 152,9 млрд євро, що на 32,1% більше, ніж за той же період 2020 року. Лізинг транспортних засобів та обладнання збільшився на 39,4% та 24,7% відповідно. Хоча і повільнішими темпами, ніж лізинг обладнання, у першій половині 2021 року нові обсяги лізингу нерухомості також збільшилися на 7,8%. Відновлення лізингового бізнесу було поширене у країнах ЄС.

Великобританія та Німеччина займають третю та четверту сходинку за розміром ринку лізингу у світі та залишаються основними гравцями в Європі. Спільно вони охоплюють 47% європейського ринку та 13% світового ринку. Лізингова індустрія Великобританії зафіксувала 85 млрд. доларів США у нових обсягах бізнесу. Останні зросли на 12% порівняно з попереднім роком. Особливо високі темпи приросту нових лізингових угод спостерігалися в сегментах інформаційних технологій, комерційного та пасажирського автотранспорту. Загалом ринок лізингових послуг Великобританії розвивається стабільно.

Другу позицію за величиною ринку лізингу в Європі займає Німеччина. Обсяг нового бізнесу становив 62 млрд. дол. США та зріс на 6,3% порівняно з попереднім періодом. Німецький ринок є одним із найзріліших, оскільки за обсягом лізингових операцій на ринку нерухомості країна займає друге місце у світі.

Варто вказати, що частка лізингу як інструменту фінансування інвестицій стала більшою. Автомобільні транспортні засоби залишаються основним класом активів, що є об'єктом лізингу. На них припадає 71% нових контрактів, на промислове обладнання – 13%, оргтехніку та інформаційні системи – 6%.

Франція посідає шосту позицію серед усіх країн світу за обсягом укладених нових лізингових угод. До того ж, зростання цього обсягу

становило 10%. Цій позитивній тенденції в основному сприяли низька інфляція та високий рівень споживання домогосподарств, що привело до збільшення інвестицій в лізингові активи.

Балтійський регіон, Хорватія, Португалія, Іспанія та Марокко зазнали найбільших втрат, при цьому загальний обсяг нового лізингу впав більш ніж на 20%. Навпаки, Україна, Туреччина та Греція були єдиними країнами, які продемонстрували зростання обсягів нових лізингових операцій у 2020 році, відновлюючи показники, досягнуті минулими роками.

Лізинговий ринок Африки перебуває лише на початковому етапі розвитку. Найбільш динамічно відбувається розвиток у Південній Африці. Так вона посіла 25 місце серед 50 країн світу за обсягом нового бізнесу. Крім того, експертами відзначається недолік інформації по лізинговій галузі, що істотно ускладнює дослідження в цьому регіоні. Однак в африканському регіоні, а також в країнах Близького Сходу, Східної Азії, Латинської Америки інтенсивність розвитку лізингу вища, ніж в країнах із традиційно розвиненими лізинговими ринками.

Ринок лізингу фрагментований, з великою кількістю гравців. Висока фрагментація ринку в основному пов'язана з присутністю місцевих гравців з різних регіонів, які відкривають свої магазини з урахуванням місцевої культури та переваг, особливо споживчих товарів та побутової техніки.

У 2020 році частку десяти провідних конкурентів на ринку припадало до 8,15% від загального обсягу ринку. Очікується, що в найближчому майбутньому ситуація зміниться зі збільшенням кількості угод франчайзингу між продовольчими та роздрібними магазинами у всьому світі та збільшенням кількості авіакомпаній, що вибирають купівлю літаків в лізинг.

Volkswagen leasing GmbH був найбільшим гравцем на ринку з 2,06% ринку, за ним слідує Enterprise Holdings Inc. з 1,33%, McDonald's Corporation з 0,91%, Daimler з 0,69%, United Rentals Inc. з 0,60%, 7-Eleven із 0,58%, LeasePlan Corporation NV з 0,53%, Ashtead Group з 0,50%, Deutsche

Leasing AG з 0,48% та Tokyo Century з 0,46%. Деякі з великих гравців у лізинговій галузі об'єднали такі підприємства, як фінансовий лізинг та виробництво, поряд із лізинговими послугами.

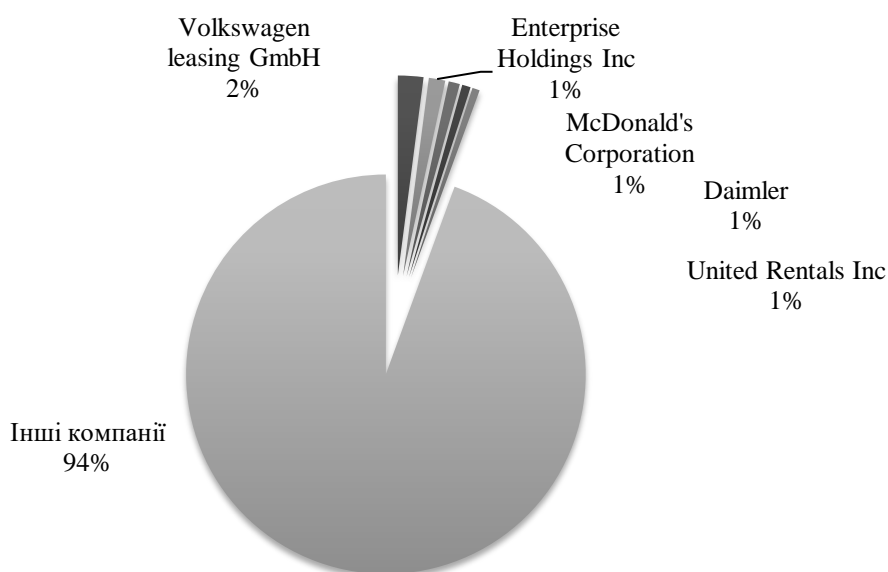

Рисунок 2.5 – Частки світових лідерів на ринку лізингових послуг в 2020 році, %

Найкращі можливості на ринку лізингу, сегментовані за типами, виникнуть у сегменті лізингу фінансових нематеріальних активів, який до 2025 року принесе 259,4 мільярда доларів світового щорічного продажу. Розмір ринку лізингу зросте найбільше в Китаї та становитиме 127,4 мільярда доларів.

2.3. Основні аспекти формування системи міжнародних лізингових відносин

Важливою особливістю розвитку світової економіки останні десятиліття є глобалізація. Поруч із поглибленням міжнародного поділу праці зростає тіснота зв'язків між суб'єктами господарювання у різних галузях і сферах діяльності. Світовий економічний простір зазнає поступових і водночас масштабних змін: «стираються» економічні кордони між

країнами, зростає кількість транснаціональних корпорацій, підвищуються рівень ефективності, продуктивність праці, а разом з ними і конкуренція. На економіку кожної країни описані процеси мають різний вплив: одні не справляються з конкуренцією, інші відкривають собі нові ринки збуту. Міжнародні відносини, безумовно, мають на увазі під собою і рух фінансових потоків, який останніми роками все частіше набуває форми лізингових відносин. Цей механізм став важливим джерелом фінансування основних фондів як для багатьох підприємств, але й низки країн.

Міжнародний лізинг найважливіша форма міжнародного співробітництва у сфері руху основного капіталу частини довгострокової фінансової оренди майна між резидентами різних країн у межах дії єдиного зовнішньоекономічного контракту.

Форми міжнародного лізингу мають свої переваги та недоліки. Основними перевагами є: фінансові, інвестиційні, організаційно-експлуатаційні, сервісні та 3ін.. Як недоліки міжнародного лізингу відзначаються: суттєві економічні, політичні, податкові та торговельні ризики, пов'язані з реалізацією договору лізингу.

Також існують чинники, які стримують розвиток цього виду лізингових операцій:

- 1) наявність політичного і торгового тиску на підприємства країн результаті геополітичної боротьби провідних світових держав і об'єднань;
- 2) суттєві відмінності у митному, податковому, цивільному законодавстві країн-учасниць лізингових угод;
- 3) складнощі з фінансовим забезпеченням операцій міжнародного лізингу.

Багато міжнародних лізингових компаній в даний час замінюють існуючі застарілі системи сучасними, гнучкими та масштабованими програмними рішеннями. Багато компаній вважають, що експлуатаційні витрати на успадковані системи надто високі, а технологічне середовище

занадто громіздке. Це уповільнює здатність лізингових компаній здійснювати інтеграцію бек-офісу (міжнародних) придбаних компаній та автопарків для створення нових операцій та продуктів, а також для врахування змін на ринку та нормативних змін. У деяких випадках базова технологія більше не підтримується, що обмежує можливість подальших розробок та удосконалень.

У результаті продовження консолідації лізингової галузі портфелі контрактів зростають і мають тенденцію до більшої диверсифікації. Це означає, що орендодавцям потрібні ІТ-рішення, здатні обробляти безліч активів та продуктів. Тому корисно розуміти, які активи та лізингові продукти можуть підтримуватись різними ІТ-рішеннями. Через відмінності у продуктах та активах орендодавці можуть бути змушені використовувати комбінацію кількох лізингових систем.

Диверсифікація активів та продуктів зумовлена не лише консолідацією та придбанням. На розвинених ринках орендодавці шукають альтернативні джерела доходу, пропонуючи нові продукти чи супутні послуги. Як наслідок, багато лізингових компаній пропонують безліч продуктів, починаючи від фінансової оренди з невеликими внесками і до складних фінансових угод або допоміжних послуг. Традиційні межі між лізинговими підгалуззями стираються. Автомобільні орендодавці пропонують фінансовий лізинг та продукти споживчого кредитування. Орендодавці обладнання надають додаткові послуги, пов'язані з обслуговуванням активу.

Ця тенденція знаходить свій відбиток у функціональності лізингових рішень. Наприклад, CNP, Fimasys та NetSolCQ розширили свої рішення щодо фінансування та оренди обладнання за допомогою функцій управління парком та обслуговуванням. SAP також прагне адаптувати своє рішення щодо фінансового лізингу до вимог галузі автомобільного лізингу. Рішення, пропоновані Linedata Services, Cassiopeae та Northern Arch, здатні працювати з широким спектром активів – від невеликих активів до нерухомості. Деякі з

лізингових рішень, підходять щодо секюритизації активів (наприклад, забезпечених боргових зобов'язань) та його складних бек-офісних процесів.

З виходом на незрілі лізингові ринки міжнародні лізингові компанії також розпочали здійснювати або придбали невеликі операції. Обмежений розмір таких місць робить використання повноцінних та складних ІТ-рішень економічно не вигідним. Використання місцевих постачальників також може вирішити практичні проблеми, пов'язані з різними мовами або часовими поясами. Місцеві рішення також адаптовані до місцевої ділової практики та законодавства, що може бути складно та дорого реалізувати у багатонаціональній системі.

Отже, міжнародні орендодавці розробили стратегії кластеризації, відповідно до яких локальні і, як правило, простіші системи впроваджуються для невеликих об'єктів. Місцеві постачальники також пропонують відповідні та рентабельні рішення для місцевих лізингових компаній. Наприклад, на зрілому ринку лізингу в Нідерландах голландський місцевий постачальник CarWise реалізував понад сотню автомобілів, включаючи парк із 5500 автомобілів. ADH-Soft і TotalSoft, що базуються в Польщі та Румунії відповідно, не лише зуміли реалізувати значну кількість впроваджень на своїх внутрішніх ринках, а й успішно розширилися на кілька інших країн Центральної та Східної Європи.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГУ У МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ БІЗНЕСІ

3.1. Стратегічні проблеми міжнародного та національного лізингу

Ринок фінансування лізингу все ще перебуває на стадії розвитку і продовжує стикатися з різними проблемами, які стримують зростання, включаючи відсутність доступу до фінансування, несприятливі правила та нормативно-правове регулювання.

1) Відсутність доступу до фінансування. Більшість виробників обладнання не мають кептивних фінансових структур і вступають у короткострокові зв'язки з банками та небанківськими фінансовими установами.

2) Несприятливі правила - більшість користувачів фінансових коштів є МСП, які залежать від платежів третіх осіб для здійснення фінансових виплат, що, у свою чергу, призводить до затримок у зборі платежів та дефолтів.

Крім того, більша частина фінансового бізнесу походить від небанківськими фінансовими установами, які мають погане проникнення через відсутність ефективного регулювання. Крім того, допустима амортизація обладнання становить 15%, що мало в порівнянні зі скороченням життєвого циклу активів, викликаним технологічним прогресом, що триває.

3) Низький рівень проникнення.

В цілому основними тенденціями ринку лізингу в Україні можна назвати (рис. 3.1):

Рисунок 3.1 - Основні тенденції розвитку ринку лізингу України

Хоча український ринок лізингових послуг має великий потенціал для розвитку, це говорить про те, що цей розвиток може зіткнутися з перешкодами з боку правових, фінансових, економічних, організаційних та соціальних факторів. Відповідно, проблеми, що гальмують розвиток ринку лізингових послуг в Україні, поділяються на такі категорії:

- проблеми, пов'язані з фінансовою безпекою договору лізингу (значне погіршення капіталізації лізингової компанії, відсутність власного капіталу лізингодавця, значне збільшення вартості зовнішнього фінансування для кредиторів-нерезидентів, висока вартість кредитних ресурсів, серйозні проблеми з простроченою заборгованістю, достроковим закриттям договору лізингу тощо);

- питання у сфері оподаткування лізингових операцій, такі як можливість обмеження розподілу загальної вартості відсотків за кредитами,

отриманими від банків, пов'язаних з лізингодавцем, відсутність податкових пільг у разі операцій фінансової оренди;

- недостатня фінансова стійкість орендодавців, необхідність створення резервів, дефіцит кадрів у фінансових установах;

- погана фінансова дисципліна орендаря;

- неналежний розвиток та обмежене використання інфраструктури ринку лізингових послуг;

- недостатня обізнаність МСП та фізичних осіб щодо можливостей та переваг механізмів фінансування лізингу.

Також існує декілька перешкод, які заважають належному функціонуванню українського ринку лізингу. По-перше, це дискримінаційний податок, особливо ПДВ на вилучені предмети оренди. На відміну від банків, для орендодавців питання залишається невирішеним. Через цю дискримінацію галузь має додатковий податок у розмірі 20%.

Для вирішення цього питання Асоціація орендодавців подала до Кабінету міністрів законодавчу ініціативу, схвалену Європейським банком реконструкції та розвитку, і сподівається на підтримку Уряду в цьому питанні. По-друге, українська нормативно-правова база лізингу застаріла. Асоціація разом із профільними парламентськими комітетами та регуляторами ринку пропонує ухвалити новий Закон про фінансовий лізинг, який створить зону для приходу нових гравців, посилить конкуренцію в галузі та знизить ціни.

По-третє, недолік у судовій системі, що дозволяє боржникам безкоштовно користуватися автомобілем, шахраї, які видають себе за професійних орендних компаній, що працюють на ринку, і відсутність довгострокових гривневих фондувань. По-четверте, формування лізингу та закріплення його позицій на ринку фінансових послуг є неефективними.

Проте в Україні все ще існує багато факторів, що гальмують розвиток ринку лізингу. Дослідження визначило основні перешкоди для розвитку ринку лізингових послуг в Україні:

- відсутність фінансування, особливо гривневого, через відсутність великої мережі міжнародних банків та лізингодавців;
- недостатня обізнаність компаній, МСП, державних службовців та широкої громадськості про переваги фінансування розширення бізнесу за допомогою лізингу;
- через незнання лізингу на ринку з'являються лізингодавці з «фейковими» компаніями та шахрайськими схемами, спрямованими на фізичних осіб, особливо в автомобільній промисловості;
- відсутність внутрішніх ринків капіталу як дуже поширеного джерела фінансування в національній валюті;
- ресурси, які фінансові установи можуть інвестувати на ринки капіталу, обмежені національними регуляторними режимами (обмеженнями інвестиційного ризику), що також негативно впливає на розвиток ринків капіталу;
- криза і корупція;
- відсутність сприятливої лізингової правової та податкової бази;
- відсутність вітчизняних та іноземних коштів для лізингових компаній та відсутність планів та прогнозів розвитку лізингу для МСП;
- недостатня інституційна спроможність асоціації, вона повинна сильніше представляти та захищати інтереси учасників та забезпечувати правові, нормативні, інформаційні, рекламні, навчальні.

Подальший розвиток форми небанківського комерційного фінансування в Україні залежатиме від змін у законодавстві ринку небанківського фінансування.

Дуже важливо прийняти новий проект Закону про фінансову оренду та внести зміни до інших законодавчих актів, які регулюють його та регулюють

захист лізингодавців та лізингоодержувачів, що створить необхідні умови для залучення більшої інвестиційної економіки. Немає державної підтримки лізингових операцій для малого та середнього бізнесу, аграрного сектору, тощо не передбачає стимулювання використання фінансового лізингу саме для оновлення виробничих потужностей підприємств.

Незважаючи на недоліки лізингової діяльності, впровадження та просування схеми агролізингу є надзвичайно важливим для відродження та стабілізації всього агропромислового комплексу та всіх його складових. Основними факторами ризику сільськогосподарського фінансового лізингу можуть бути:

- сезонність виробництва;
- тривалий виробничий цикл;
- вплив природно-кліматичних умов на продуктивність;
- різноманітність показників якості продукції, ступінь складності контролю тощо.

У майбутньому, у зв'язку з останнім тенденцією стійкого зростання аграрної галузі, очікується зростання активності ринку лізингових послуг, що потребуватиме додаткових інвестиційних ресурсів. Збільшення фінансування лізингових проектів має відбуватися за рахунок значного розширення співпраці з суб'єктами, які раніше набули досвіду роботи з лізинговими компаніями, так і за рахунок налагодження якіснішої співпраці з представниками малого та середнього бізнесу.

Можливими рішеннями для розширення використання лізингу в АПК України є наступні:

- у вендорному лізингу – спеціальний онлайн-інструмент взаємодії між дилером та лізинговою компанією, який дозволяє приймати негайні рішення щодо ризику та друкувати договір лізингу в пункті продажу – можливість укладення угоди за один день;

– оперативний лізинг з повним технічним обслуговуванням в аграрному секторі для великих ферм з можливістю заміни обладнання наприкінці строку лізингу;

– електронний лізинг – можливість повністю оформити лізинг онлайн (угоди на невеликі суми): від пропозиції до укладення договору лізингу.

Для реалізації стратегічної мети відтворення техніко-технологічного забезпечення аграрної сфери необхідно досягти в найближчі роки співвідношення між придбанням та списанням наявної сільськогосподарської техніки відповідно 15% до 8%, навантаження на одиницю сільськогосподарської техніки згідно технологічної потреби. Лізинг може допомогти вирішити проблеми впровадження заходів з енергозбереження і вдосконалення структури машинно-тракторного парку підприємств аграрної сфери парку тракторів і самохідних машин, розширити обсяги застосування комбінованих машин та агрегатів тощо.

Основними юридичними проблемами, які стосуються сфери лізингу, є:

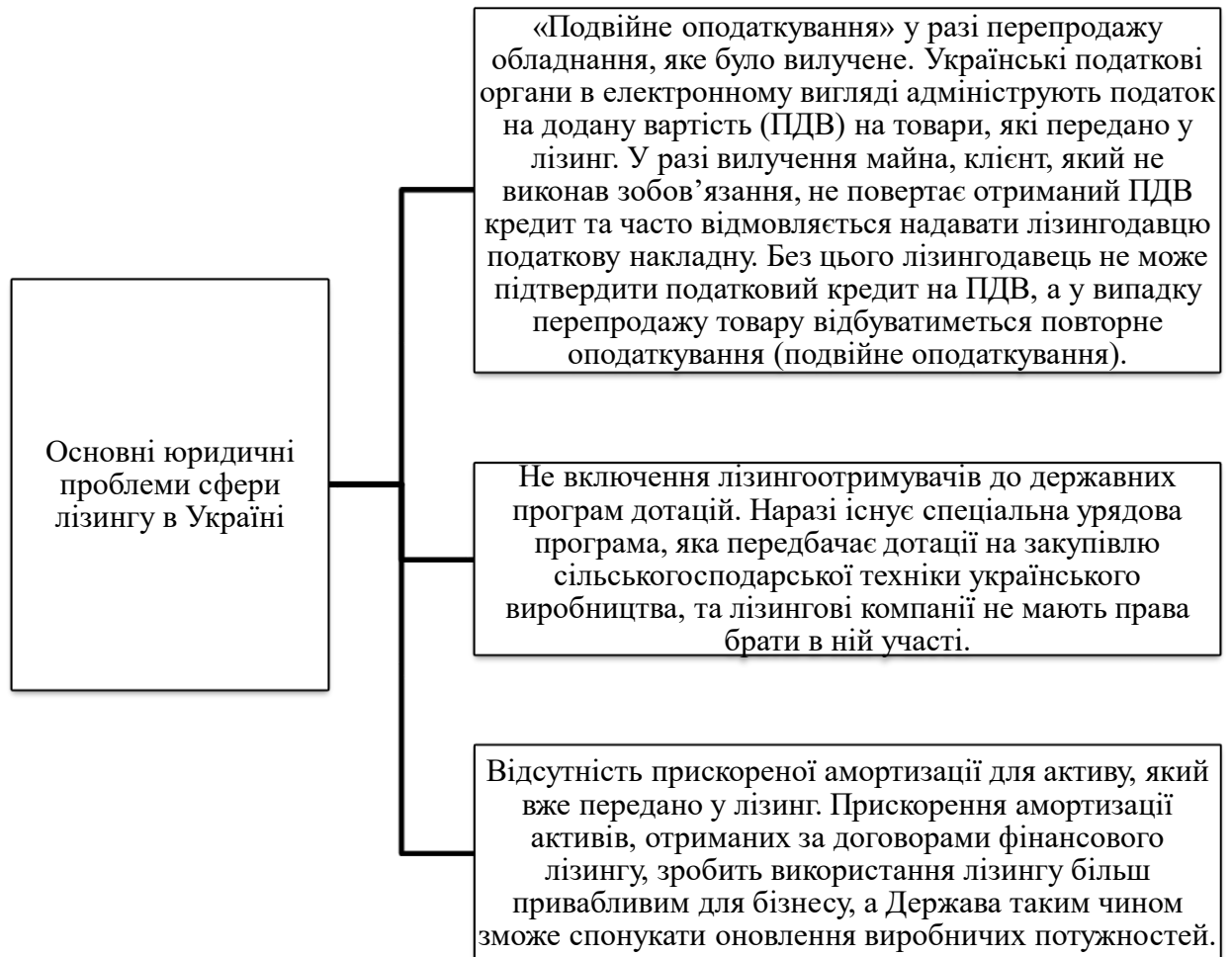

Рисунок 3.2 - Основні юридичні проблеми сфери лізингу в Україні

Таким чином, щоб усунути перешкоди, що гальмують розвиток ринку лізингових послуг в Україні, необхідно:

– удосконалення законодавчої бази у сфері лізингу (реалізація ініціатив щодо протидії шахрайству та зловживання довірою ринку, забезпечення правового супроводу регулювання НБУ лізингових послуг, покращення фінансового моніторингу та звітності лізингодавців);

– уніфікувати національний нагляд, скоротити кількість регулюючих органів на внутрішньому ринку фінансових послуг, розвивати ринкову самодисципліну;

– розробити та впровадити національний план підтримки лізингу, зокрема передбачити створення регіональних лізингових центрів,

законодавство щодо впровадження податкових пільг, реєстрацію договорів лізингу, розвиток лізингових гарантій та страхування, формування механізмів використання комплексне фінансове обслуговування, поінформованість населення про особливості та переваги лізингу;

- розробити типові положення про організаційну структуру лізингових компаній, управління ризиками та інші питання, спрямовані на забезпечення їх фінансової стійкості;

- удосконалити структуру джерел фінансування лізингового бізнесу, створити умови для впровадження механізму рефінансування портфеля лізингових договорів, зменшити вартість кредитних ресурсів та нотаріальних послуг.

Сьогодні ринок лізингових послуг в Україні знаходиться на стадії становлення, ринок лізингових послуг значно зростає, а основні витрати на договори лізингу припадають на транспорт і сільське господарство. Основними причинами нерозвиненості послуг корпоративного фінансового лізингу є застаріле небанківське нормативне законодавство, недосвідченість підприємців та недостатня фінансова грамотність. Для розвитку ринку лізингових послуг необхідно сформувані сприятливу нормативно-правову базу, національний план стимулювання лізингу, зниження вартості лізингових послуг, підвищення платоспроможності споживачів лізингу, розвитку інфраструктури ринку лізингу, підвищення кваліфікації та поінформованості з питань лізингу серед громадян та представників малого і середнього бізнесу.

Основними напрямками покращення кон'юнктури ринку фінансових послуг є:

- удосконалення правової бази та приведення її у відповідність до міжнародних стандартів;
- зниження вартості кредитних ресурсів не більше ніж на 20% річних для забезпечення ефективності лізингового бізнесу;

- вартість нотаріальних послуг за договорами оренди для послаблення договорів лізингу, зменшити фінансове навантаження на всі сторони;
- сприяння розбудові інфраструктури ринку лізингу;
- розробка системи гарантій та страхування орендованого майна;
- формування комплексу заходів щодо збільшення іноземних інвестицій;
- покращення інтересів банків через систему соціального забезпечення довгострокових кредитів;
- створювати лізингові центри, які спеціалізуються на лізингових послугах, для підтримки діяльності малого бізнесу;
- створювати базу даних про обладнання, транспорт, попит і пропозицію обладнання для покращення пропозиції оренди.

Для посилення діяльності лізингових компаній необхідні відповідні макроекономічні умови, які включають зниження середньозваженої процентної ставки за всіма інструментами НБУ, зростання національної економіки, зниження рівня безробіття, активізацію кредитування комерційних банків.

Крім того, необхідні відповідні інституційні умови, що визначають національну політику регулювання внутрішнього лізингового ринку, удосконалення нагляду та правового захисту законних прав та інтересів учасників лізингу та майнових прав, бухгалтерського та податкового обліку цих суб'єктів господарювання, банків, необхідність подальших реформ, удосконалення механізму кредитування.

Запровадження таких змін у законодавство дозволить:

Рисунок 3.3 - Прогнозні результати вирішення проблемних аспектів в законодавстві в питаннях лізингових послуг в Україні

Сьогодні ринок оренди в Україні знаходиться на стадії становлення, лізинговий бізнес значно виріс, а основні витрати на договори оренди припадають на транспорт і сільське господарство.

Таким чином, основними причинами нерозвиненості послуг корпоративного фінансового лізингу є застаріле законодавство, що регулює небанківський сектор, недосвідчені підприємці та недостатня фінансова грамотність. Для розвитку ринку орендних послуг необхідно сформувати сприятливу нормативну базу, національний план стимулювання орендної плати, зниження вартості орендних послуг, підвищення платоспроможності споживачів оренди, розвитку інфраструктури ринку оренди, підвищення кваліфікації та поінформованості працівників. Для посилення діяльності лізингових компаній необхідні відповідні макроекономічні умови, які

включають зниження середньозваженої процентної ставки за всіма інструментами НБУ, зростання національної економіки, зниження рівня безробіття, активізацію кредитування комерційних банків.

3.2. Рекомендації щодо напрямків активізації лізингу в Україні з врахуванням зарубіжного досвіду

Український ринок лізингових послуг формувався більше 15 років, але має перспективу подальшого стрімкого розвитку. У найближчі 3-5 років попит України на послуги лізингових компаній та обсяги договорів лізингу будуть швидко зростати, а до 2025 року обсяг фінансування українського бізнесу за договорами фінансового лізингу може принаймні подвоїтися.

Тому послуги фінансового лізингу для МСП необхідно позиціонувати на фінансовому ринку, особливо враховуючи, що інструмент менш ризикований, ніж банківські кредити, і його можна реалізувати через онлайн-продукти. При відповідній підтримці лізинг може стати цінною альтернативою традиційному кредитуванню та оновлювати матеріально-технологічну базу бізнесу, сприяючи технологічному прогресу, розвитку пріоритетних галузей економіки та зовнішньоекономічній діяльності.

Незважаючи на вади лізингової діяльності, запровадження та поширення лізингових схем у сільському господарстві є надзвичайно важливим для відродження та стабілізації функціонування агропромислового комплексу в цілому та всіх його складових частин.

Основними факторами ризику фінансового лізингу в сільському господарстві можуть бути:

- сезонний характер виробництва;
- тривалий виробничий цикл;
- вплив природно-кліматичних умов на результати діяльності;

– велика строкатість показників якості продукції та складність контролю за ними тощо.

У майбутньому підвищення активності ринку лізингових послуг можна очікувати за рахунок аграрної промисловості, яка останнім часом демонструє стійкі тенденції до зростання та, відповідно, потребує додаткових інвестиційних ресурсів. Збільшення обсягів фінансування предметів лізингу має відбуватися як за рахунок істотної активізації роботи із суб'єктами, які раніше здобули досвід роботи з лізинговими компаніями,

Для створення більшої доступності лізингу для аграрних підприємств як за рахунок коштів Державного бюджету, так й інших суб'єктів господарювання, пропонується повністю скасувати авансові платежі й установити термін розрахунків за лізинговим договором для комбайнів і тракторів – до 8 років, а для інших об'єктів – до 5 років. При цьому постачальницько-збутова націнка від вартості предмета лізингу не повинна перевищувати для комбайнів і тракторів 5 %, а для інших об'єктів – 7 %.

Запропоновано упровадити щорічну періодичність платежів, починаючи з кінця другого року, а розмір винагороди – 3 % від невідшкодованої вартості предмета лізингу. Для захисту прав лізингодавця варто запровадити обов'язкове страхування в розмірі 2,5 % вартості предмета лізингу на весь термін дії договору лізингу.

Отже, варто зазначити, що не тільки сільськогосподарські підприємства але й держава має бути зацікавлена в розвитку лізингу, оскільки він є інвестиційним механізмом, що сприяє оновленню техніки й технологій, зростанню конкурентоспроможності, зменшенню енерго- та матеріаломісткості виробництва, зростанню екологічної й технічної безпеки виробництва, поліпшенню умов праці, розвитку малого та середнього агробізнесу та сільських територій, підвищенню ефективності виробництва та добробуту населення, зростанню бюджетних надходжень.

До пріоритетних напрямків використання лізингу в Україні можна віднести:

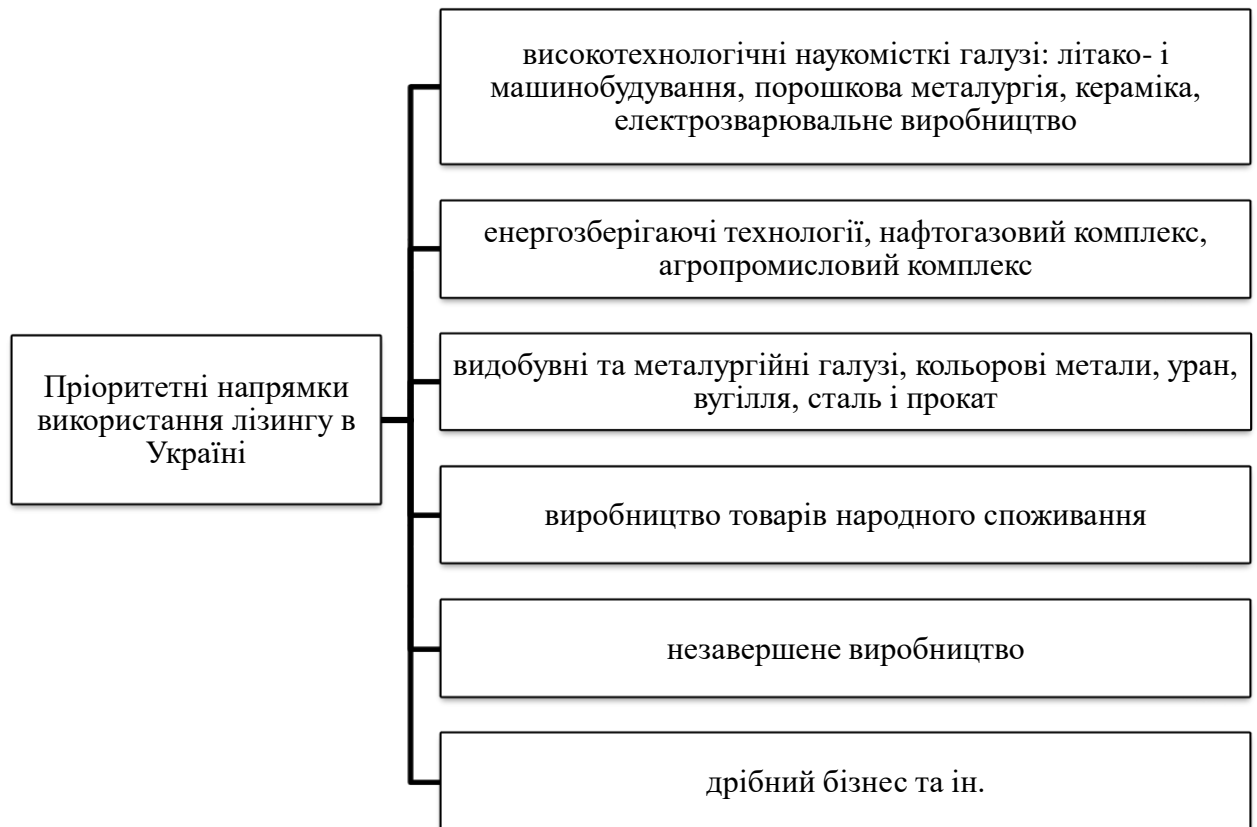

Рисунок 3.4 - Пріоритетні напрямки використання лізингу в Україні

У розвинених країнах приватні особи та підприємства активно використовують послуги фінансового лізингу для заміни банківських позик. В Україні за останні кілька років ринок фінансового лізингу зростає, але залишається невеликим.

Тому головною метою нових правил, запропонованих у Білій книзі, буде сприяння розвитку ринку фінансового лізингу на основі прозорості та поваги до прав та інтересів клієнтів. Очікуються наступні серйозні зміни.

Один із них – уніфікувати вимоги до лізингодавців, які діють у формі фінансових компаній або у формі юридичних осіб, які отримали ліцензії на

фінансовий лізинг. Хоча вони надають однакові послуги, тепер вони потрібні по-різному. Національний банк сформулює єдині вимоги, що перед тим, як надавати послуги фінансового лізингу, лізингодавці повинні отримати ліцензію на діяльність фінансової компанії.

Лізингодавці, які вже працюють на ринку, будуть автоматично перереєстровані як фінансові компанії з відповідним типом ліцензії. Як і раніше, окрім надання фінансових послуг, лізингодавці можуть займатися іншою господарською діяльністю, у тому числі операційним лізингом.

Хоча лізингові компанії, як правило, підпадають під спрощені вимоги як частина неризикових фінансових ринків, які не залучають роздрібні кошти, такі компанії збережуть вимоги до капіталу. Лізингова компанія повинна підтримувати частку в 3 млн. грн., якщо надаються лише послуги фінансового лізингу, і 5 млн. грн., якщо лізингова компанія планує надавати дві або більше фінансових послуг.

По-друге, чітко врегулювати та розширити канали фінансування компаній. Обмеженість каналів фінансування є однією з головних перешкод розвитку ринку лізингових послуг.

Серед іншого, лізингодавці зможуть залучати кошти від афілійованих осіб та субординованого боргу, у тому числі фізичних та юридичних осіб від акредитованих інвесторів. Більш чітко буде регламентовано також можливість залучення коштів шляхом випуску боргових цінних паперів.

По-третє, є підвищені вимоги до підготовки та розкриття корпоративної прозорості та звітності. Розвиток цього ринку можливий лише за умови довіри кредиторів і клієнтів, інформованості громадськості та підприємств, тощо. Інформаційні звіти, підготовлені відповідно до міжнародних стандартів і перевірені незалежними зовнішніми аудиторами, повинні бути основною формою підтвердження фінансового здоров'я компанії для її контрагентів і кредиторів. Це також допоможе спростити та зменшити витрати фінансування лізинговими компаніями.

Національний банк готовий підтримувати законодавчі та урядові ініціативи, а також власні ініціативи лізингових компаній, удосконалювати податкове регулювання та надавати податкові та інші стимули для розвитку ринку лізингу України.

Терміни приведення лізингових компаній у відповідність до нових вимог будуть визначатися виходячи з об'єктивних термінів і спроможності учасників лізингового ринку відповідати цим вимогам.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволяє зробити наступні висновки.

Встановлено, що міжнародний лізинг відноситься до типу договору оренди, в якому одна або кілька сторін договору оренди проживають або мають місце проживання у різних країнах. Основна відмінність між внутрішньою орендою та міжнародною орендою полягає в тому, що остання схильна до двох видів ризиків: країнового ризику та валютного ризику. Країновий ризик відноситься до податкової та нормативно-правової бази, що переважає у відповідній країні, а валютний ризик означає ризик, пов'язаний із коливаннями обмінного курсу, оскільки платежі, як правило, номіновані у різних валютах.

Досліджено, що серед найважливіших тенденцій на ринку – диверсифікація джерел фінансування, оптимізація управління ризиками та бізнес-процесів, розширення присутності лізингових компаній в країнах світу. Диверсифікація джерел фінансування змушує лізингові компанії активніше підвищувати свою кредитоспроможність та підтверджувати свій високий рівень рейтингів. Зростання ринку багато в чому було обумовлено надлишковою ліквідністю банків та необхідністю розміщення ними вільних коштів. Це означає, що збільшилося кредитування інвестиційних проектів, зокрема лізинг, що є досить надійним варіантом інвестування. По-друге, значно підвищилася поінформованість потенційних клієнтів про лізинг. Багато компаній оцінили переваги лізингу як зручного та вигідного фінансового інструменту, кількість заявок у лізингові компанії зростає у геометричній прогресії. До кінця 2025 року ринок має реальний шанс зрости в 5-7 разів за умови вирішення податкових та юридичних проблем на рівні країн світу, що заважають повноцінному розвитку міжнародного ринку. Насамперед, це проблема відшкодування ПДВ, визначення викупної вартості майна, вивчення необхідних правових та податкових аспектів, пов'язаних з

орендою та орендою нерухомого майна, визнання оперативного лізингу інвестиційним інструментом.

Визначено, що в цілому доцільно виділити дві групи чинників, які вплинули в розвитку міжнародного лізингу на сучасному етапі: об'єктивні і суб'єктивні. Об'єктивні чинники нерозривно пов'язані особливостями розвитку науково-технічного прогресу і процесів глобалізації, суб'єктивні визначаються соціально-економічною політикою, що проводиться державою, а також ступенем лояльності населення країни до фінансових зобов'язань та системою їх регулювання в цілому та в кожній країні зокрема. До факторів розвитку міжнародного лізингу відносять: скорочення обсягу ліквідних коштів, загострення конкуренції, сприяння розвитку лізингових операцій з боку держави і фінансового світу тощо.

Встановлено, що пандемія принесла несподіваний позитивний вплив на ринку лізингу для кількох країн, хоча проблеми того періоду позначилися на галузі загалом. Небагато країн повідомили про позитивне зростання, таких як Індія (+9,68%), Колумбія (+87%), Греція (+15%) та Китай (+11,94%). Азіатський регіон загалом зберіг помірний рівень зростання до 2022 року, досягнувши +3,9% частки ринку порівняно з попереднім роком, тоді як інші регіони не показали таких самих результатів. Наслідки пандемії відчули більшість світових ринків. На деяких із найбільших ринків у 2020 році спостерігалось негативне зростання, включаючи Велику Британію (-19,65%), Австралію (-11,76%) та Японію (-14,20%). У США спостерігалось зростання на -7%, тоді як регіон Північної Америки за рік втратив 1,9% частки світового ринку.

Визначено, що ринок лізингу досяг майже 1185,2 млрд доларів у 2020 році, збільшившись із сукупним річним темпом зростання (CAGR) на 1,8% з 2015 року. Очікується, що ринок зросте з 1 185,2 млрд. доларів у 2020 році до 1 836,7 млрд. доларів у 2025 році зі швидкістю 9,2%. Також прогнозується, що ринок зростатиме із середньорічним темпом зростання 6,7% з 2025 року і

досягне 2536,9 млрд доларів у 2030 році. Зростання в досліджений період було обумовлено сильним зростанням ринків, що розвиваються, попитом з боку аерокосмічної та оборонної промисловості, підвищенням поінформованості споживачів, зростанням ринку уживаних автомобілів, зростанням активності в житловому будівництві та збільшенням проникнення Інтернету.

Досліджено, що сьогодні ринок лізингових послуг в Україні знаходиться на стадії становлення, ринок лізингових послуг значно зростає, а основні витрати на договори лізингу припадають на транспорт і сільське господарство. Основними причинами нерозвиненості послуг корпоративного фінансового лізингу є застаріле небанківське нормативне законодавство, недосвідченість підприємців та недостатня фінансова грамотність. Для розвитку ринку лізингових послуг необхідно сформувати сприятливу нормативно-правову базу, національний план стимулювання лізингу, зниження вартості лізингових послуг, підвищення платоспроможності споживачів лізингу, розвитку інфраструктури ринку лізингу, підвищення кваліфікації та поінформованості з питань лізингу серед громадян та представників малого і середнього бізнесу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дученко М. М., Павленко Т. В. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2019. Вип. 1.: веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6849>
2. Черненко Н. О., Ковальчук Н. В. Аналіз стану сучасного ринку міжнародного лізингу в Україні. Електронний журнал «Ефективна економіка». 2017. Вип. 6.: веб-сайт. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5636>
3. Оцінка ефективності лізингу як форми фінансування діяльності підприємства. Finalearn Фінансова аналітика: веб-сайт URL: <http://www.finalearn.com/lifer-206.html>
4. Барташук К. А. Фінансовий лізинг як джерело фінансування розвитку підприємств України . Економіка та держава. 2015. Вип. 3. С. 142-147.
5. Гонта О.І., Жаворонок А.В. Лізинг як один із видів нетрадиційних банківських послуг: сучасний стан та перспективи розвитку, Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". Вип. 24. 2013. С. 205-210.
6. Гладка Л.І. Лізинг як засіб подолання кризових явищ в економіці України. Економічний вісник. 2015. №2. С. 141–146.
7. Левченко О. А. Теоретичні засади лізингових операцій як ефективного засобу відновлення національної економіки. Фінансовий простір. 2017. №1 (25). С. 58-64.
8. Лизунова Т.Г. Лізингові операції як альтернатива кредитування бізнесу. Сучасні проблеми економіки та підприємництва. Випуск 14. 2014. С. 146–152.

9. Смірнова О. Розвиток лізингового бізнесу в Україні: сучасний стан та можливості застосування іноземного досвіду. Фінанси, облік і аудит. 2014. Вип. 1 (23). С. 128-140.
10. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І. І.Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф.О. Журавка та ін.; за ред. М.І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 548 с.
11. Науменкова С. В., Міщенко С. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 532 с.
12. Lisa Paul. The World Leasing Yearbook 2018. URL : World Wide Web: <http://www.worldleasing-yearbook.com>.
13. Monthly leasing & finance index: September 2017. / Equipment Leasing and Finance Association. 2019. URL : <https://www.elfaonline.org>
14. Leaseurope 2018. Annual review. 2019. URL : <http://www.leaseurope.org/index.php?page=stats-surveys>.
15. Migliorato L. Leasing business in Europe up 10% in H1 2017. The Journal for Asset Finance Leasing Life. 2017
16. <https://www.statista.com/statistics/607749/leasing-volume-by-region/>
17. <https://www.leaseurope.org/market-overview-2020-and-h1-2021-results>
18. <https://www.imarcgroup.com/enterprise-asset-leasing-market>
19. <https://www.businesswire.com/news/home/20210311005437/en/Global-Leasing-Market-Report-2021-to-2030---COVID-19-Impact-and-Recovery---ResearchAndMarkets.com>
20. <https://www.globenewswire.com/news-release/2021/03/15/2192730/28124/en/Outlook-on-the-Leasing-Global-Market-to-2030-Identify-Growth-Segments-for-Investment.html>
21. Davidenko N., Skrypnyk H., Titenko Z., Zhovnirenko O. V. Modeling of the optimum level of financial provision of Ukrainian enterprises'

innovative activities. *Global Journal of Environmental Science and Management*. 2019. Vol. 5. Spec. is. Pp. 197–205. <https://doi.org/10.22034/gjesm.2019.05.SI.22>.

22. Kirieieva E. A., Pryshliak N. V., Shamanska O. I., Salkova I. Yu. Kucher A. V. Strategic priorities and financial support of Ukrainian agricultural sector development. *International Journal of Ecological Economics & Statistics*. 2019. Vol. 40. No. 2. Pp. 25–37.

23. Pronko L., Furman I., Kucher A., Gontaruk Y. Formation of a state support program for agricultural producers in Ukraine considering world experience. *European Journal of Sustainable Development*. 2020. Vol. 9. No. 1. Pp. 364–379. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n1p364>.

24. Sakhno A., Polishchuk N., Salkova I., Kucher A. Impact of credit and investment resources on the productivity of agricultural sector. *European Journal of Sustainable Development*. 2019. Vol. 8. No. 2. Pp. 335–345. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n2p335>.

25. Внукова Н. Н. Сучасний стан економіко-правового регулювання фінансового лізингу в Україні. *Лізинг в Україні*. 2005. № 3. С. 8–10.

26. Кузнецова А. Я., Левченко О. А. Методичні підходи до класифікації лізингу. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2017. Т. 1. № 22. С. 19–26. <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v1i22.109735>.

27. Frignani A., Torsello M. Financial leasing in Italy. *Uniform Law Review*. 2011. Vol. 16. Is. 1–2. Pp. 351–371. <https://doi.org/10.1093/ulr/16.1-2.351>.

28. Дученко М. М., Павленко Т. В. Стан та перспективи розвитку лізингової галузі в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.1.53>.

29. Васильчишин О., Тулай О. Лізинг в Україні: минуле і перспективи. *Світ фінансів*. 2006. Вип. 3. С. 128–141.

30. Ситник Н. С., Корень Д. О. Аналіз сучасного ринку фінансового лізингу України. Молодий вчений. 2019. № 5(69). С. 579–583. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-125>
31. Васильєва Т. А., Бойко А. О., Кіріл'єва А. В. Перспективи розвитку вітчизняного ринку лізингових послуг в контексті трансформації фінансових відносин в Україні. Економічний простір. 2018. № 140. С. 14–26. <https://doi.org/10.30838/P.ES.2224.261218.14.326>.
32. Васильєва Т. А., Демчук К. С., Тютюнник І. В. Роль та місце лізингу в системі фінансово-кредитного забезпечення підприємств. Економічний простір. 2018. № 139. С. 110–119.
33. Черевань І. В. Ефективність лізингу. Київ: НАН України; Фенікс, 2010. 168 с.
34. Іванишин В. В. Організаційно-економічні засади відтворення і ефективного використання технічного потенціалу аграрного виробництва: монографія. Київ: ННЦ «ІАЕ», 2011. 350 с.

Огляд зарубіжної літератури:

1. Lisa Paul. The World Leasing Yearbook 2018. URL : World Wide Web: <http://www.worldleasing-yearbook.com>.
2. Monthly leasing & finance index: September 2017. / Equipment Leasing and Finance Association. 2019. URL : <https://www.elfaonline.org>
3. Leaseurope 2018. Annual review. 2019. URL : <http://www.leaseurope.org/index.php?page=stats-surveys>.
4. Migliorato L. Leasing business in Europe up 10% in H1 2017. The Journal for Asset Finance Leasing Life. 2017
5. Kirieieva E. A., Pryshliak N. V., Shamanska O. I., Salkova I. Yu. Kucher A. V. Strategic priorities and financial support of Ukrainian agricultural sector development. International Journal of Ecological Economics & Statistics. 2019. Vol. 40. No. 2. Pp. 25–37.
6. Pronko L., Furman I., Kucher A., Gontaruk Y. Formation of a state support program for agricultural producers in Ukraine considering world experience. European Journal of Sustainable Development. 2020. Vol. 9. No. 1. Pp. 364–379. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2020.v9n1p364>.
7. Sakhno A., Polishchuk N., Salkova I., Kucher A. Impact of credit and investment resources on the productivity of agricultural sector. European Journal of Sustainable Development. 2019. Vol. 8. No. 2. Pp. 335–345. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2019.v8n2p335>.
8. Frignani A., Torsello M. Financial leasing in Italy. Uniform Law Review. 2011. Vol. 16. Is. 1–2. Pp. 351–371. <https://doi.org/10.1093/ulr/16.1-2.351>.

Анотація дипломної бакалаврської роботи

(Англійською мовою)

"Leasing operations in international business"

The object of research is the leasing market in Ukraine and the world.

The subject of research is the theoretical and practical aspects of the functioning of the leasing market.

The purpose of the qualifying bachelor's thesis is to determine the prospects for the development of the leasing market in Ukraine and the world.

Tasks to achieve the goal:

- explore the nature, types and classification of international leasing;
- describe the evolution of international leasing;
- identify key factors in the development of leasing as a form of international business;
- identify current trends and features of international leasing;
- analyze the dynamics of the international market of leasing services;
- to establish the main aspects of the formation of the system of international leasing relations
- identify strategic issues of international and national leasing;
- provide recommendations on ways to intensify leasing in Ukraine, taking into account foreign experience.